

ВЕБ-ТРАНСФОРМАЦІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Освітній процес на сьогодні характеризується привнесенням значних дидактичних та навчально-методичних змін, використання технічних новинок та веб-мережі. За останнім проявляється найбільший стрімкий розвиток дистанційної електронної форми навчання та створення віртуальних навчальних аудиторій. Нові освітні технології більш насичені візуалізацією та їх вже не можливо порівняти з традиційними, менш ефективними. З одного боку, може здатися, що педагог втрачає контроль при нових формах навчального взаємозв'язку та з'являється «розважальна» функція. Але це все лише на перший погляд. Інший бік – більш педагогічний та включає переорієнтування на постійну підтримку уваги студента, використання комплексних заходів щодо її утримання в умовах навчального процесу якомога довше.

Над проблематикою впровадження інноваційних освітніх технологій працює ціла плеяда науковців та педагогів-практиків: А. М. Гуржий, П. Горські, Ю. О. Дорошенко, С. Доусон, В. М. Кухаренко, Є. Д. Патаракіна, Дж. Сіменс, Т. В. Тихонова, К. Хамільтон, В. О. Черненко, Р. Шрейбер та інші. Вони плідно працюють над створенням нових навчальних «платформ», сучасних методологічних сходинок, програм, рекомендацій та ідейних течій.

Мета роботи: розгляд та аналіз напрямку веб-трансформацій в навчальному процесі вищих навчальних закладів та виділення особливостей залучення інформаційно-комунікативного спектру технологій в навчально-методичному комплексі.

В умовах все більшого інформаційного навантаження на студента важливо використовувати різні навчальні засоби, періодично змінювати їх застосування та надавати можливий вибір самому студенту при опануванні нового навчального блоку. Альтернативним додатковим виходом для педагога є створення інформаційно-комунікативних комплексів та мережевих «помічників», перехід на більш сучасні віртуальні навчальні засоби.

Зміна форм організації процесу навчальної комунікації між педагогом та студентом, насамперед, перехід до електронного його забезпечення, нашою хурою до більш ґрунтовних формацій навчально-методичних моделей. Викладач постійно аналізує нові методологічні надходження, експериментує, розробляє власні та впроваджує практичні якісні освітні продукти. Навчальна новація – це породження конкурентного освітнього ринку надання послуг в умовах сучасної економіки та невід'ємний компонент людського розвитку, передачі інформації та її розвитку, примноження, накопичення.

Кожний вищий навчальний заклад є своєрідною «платформою», на

базі якої прослідковується поява нових розробок, їх апробація та практичне застосування, формування власного вузівського «колериту» інноваційного розвитку. Відкритість та доступність освітніх програм створює потенційні можливості для координації викладацького складу та обміну досвідом між видатними діячами, дослідниками та педагогами-новаторами.

Освіта не стоїть на місці і педагогічна діяльність накопичує та збагачує досвід навчально-методичних розробок та форм забезпечення процесу обміну навчальною інформацією, організації передових шляхів розвитку. З кожним роком перед педагогом постає все більш розвинутий спектр навчально-методичних засобів та технологій. Кожний з них має свої параметричні характеристики застосування, особливості організації та комплексної взаємодії з традиційними формами навчання. Але їх об'єднує сучасність та стрімкий рух лише вперед в межах сучасних технологій, програмного забезпечення та технічної підтримки.

На сьогодні освітній процес характеризується можливістю навчального забезпечення в будь-який час та не залежить від локалізації слухача. Так, саме те, що в навчальних закладах суперечить цьому погляду. В закладах лише існує чітка та постійна за часовим виміром навчальна діяльність. Студенти дізнаються про щось нове в певний часовий проміжок дня, їм дають виконувати завдання, задають запитання, оцінюють та формують для них самостійну діяльність для підкріплення пройденого. Сучасний освітній процес більш складний від традиційного та включає як «живий» аудиторний взаємозв'язок між викладачем, так і можливість встановлення дистанційного електронного навчального каналу.

Інформаційно-комунікативний спектр навчальних технологій стає передовим в рамках інноваційних зрушень освітнього простору. Саме на нього покладається найбільш чисельні та якісні зміни в традиційній навчально-методологічній моделі навчального процесу. Завдяки, передусім, налагодженню нового рівня комунікаційних можливостей, педагогу представляється широка дидактична база з насиченими комбінаторними навчальними комплексами. Головною ознакою провідних розробок є її мобільність та технічна досконалість. Це також характерно і для освітніх інноваційних засобів, завдяки яким досягаються поставленні навчальні результати – опанування навчального матеріалу в досконалому візуальному форматі з максимальною ефективністю, повнотою розуміння, а також передача практичних вмінь та навичок, формування їх комплексу і подальший їх розвиток, покращення практичної реалізації у студента.

Кожна педагогічна інновація відмічається цілою параметричною складовою вимог для її впровадження та практичної реалізації. Більшість з цих розробок мають кардинальний вектор змін, без врахування поетапного переходу від вже наявної традиційної навчально-методичної системи. Тому необхідно першочергово використовувати «перехідні» навчальні розробки педагогів-новаторів, які «підготовлять» освітню сферу до сучас-

них змін та умов підвищеного використання технічного та програмного забезпечення, формації дистанційного електронного навчального середовища.

Так, все більше на сьогодні акцентується увага на дистанційному навчальному забезпеченні та активізації електронних інформаційно-комунікативних баз та компонентів. Поряд з наявністю значної кількості технологій навчання та широкого «інструментарію» викладача вже не є проблемою навчального забезпечення, а, навпаки, їх примноження відкриває можливості різностороннього підходу до кожного вивчення структурного навчального елементу. Крім цього, у викладача можуть з'являтися складності у виборі найбільш ефективніших засобів навчання серед представлених [4, с. 339].

Найбільшу популярність серед інноваційних педагогічних розробок займає саме орієнтація на веб-підтримку навчального процесу та інтерактивні технології. За останніми викладач максимально розширює пізнавальні можливості студентів, як на традиційних аудиторних заняттях, так і при використанні дистанційного забезпечення, забезпеченні семінарських, лабораторних, практичних занять. Веб-підтримка більш суттєво впливає на мотиваційний компонент, насамперед, через представлення студентам навчальних умов в близькій для користування та більш привабливій формі комунікаційної взаємодії з організатором віртуальних навчальних дискусій, викладачем.

Електронні навчальні засоби характеризуються глибокою внутрішньою мотивацією за рахунок максимального ефекту інтерактивності та створення комфортних для студентів освітніх умов [2, с. 6]. Критерій «комфортності» є не провідним, але його включення дозволяє зосереджувати більшу за кількістю навчальну дистанційну аудиторію, переорієнтовувати освітній процес на включення думки кожного студента, які спрямовані на підвищення ефективності взаємодії. Для цього, як правило, застосовуються опитування після кожної реалізації нового навчально-методичного блоку, які переводяться на електронне забезпечення. Вони дозволяють швидко опрацювати тести та виявляти головні критерії для подальшої переробки та вдосконалення, оптимізації витрат навчального часу на вивчення навчальних інформаційних структур. Таким чином кожне наступне навчальне заняття постійно трансформується, виключає негативні проблемні питання, налагоджує більш тісний взаємозв'язок, саморозвиток студента та забезпечення активних форм дистанційного впливу.

Трансформаційний проектний вектор викладацької діяльності стає невід'ємною складовою навчально-методичних формацій у вищих навчальних закладах та конкурентоспроможною моделлю розвитку навчальних закладів та займання провідних позицій серед інших, популяризацію та привабливою для майбутніх абітурієнтів тощо. Трансформації формують появу росту створення мультикультурних проектів [1, с. 43]. Освіта все більше на сьогодні нагадує «ринок пропозицій» в наданні освітніх ресурсів та досягнення відповідного рівня професіоналізму, саморозвитку,

збагачення теоретичного та практичного багажу знань. Зарубіжні зразки демонструють високий розвиток дистанційного навчання, відкритість навчальних програм з обмеженістю доступу до самого конкретного використання інноваційної методики. При цьому студентам надається на широкий вибір вивчення навчальних дисциплін та спеціальних курсів при присутності обов'язкового освітнього блоку для вивчення. Постійно прослідковується впровадження все більшої кількості навчальних портативних засобів та засобів навчальної візуалізації. Це також є присутнім і у вітчизняному освітньому просторі, але їх технізація навчального процесу характеризується більшою тривалістю впровадження та зосередження на лише на найбільш популярних представників навчальних трансформацій.

Серед веб-технологій, досвід впровадження та використання яких постійно збагачується, можливо виокремити загальні особливості. Вони мають два режими (див. табл. 1), які характеризують головну принципову модель функціонування навчального комунікаційного каналу між викладачем та студентами, їх взаємодією та досягнення поставлених навчальних цілей.

Таблиця 1

Режими педагогічних розробок веб-технологій

Особливості застосування	
on-line режиму педагогічної розробки	off-line режиму педагогічної розробки
<ul style="list-style-type: none"> • Велика швидкість розгортання практичного застосування та «входження» в навчальну систему. • Знаходження в постійній активній взаємодії викладача зі студентами та слідкування за їх діяльністю, невідкладна їм допомога при виникненні незрозумілих етапів ведення роботи або інших проблематичних навчальних ситуацій. • Використання не лише чату та обміну електронними листами, а й відео конференцій для візуального комунікаційного контакту зі слухачами, використання динамічного ряду з кімнати зйомки відео. • При застосуванні портативних засобів обмеженість в доступі до мережі. • Необхідність постійної присутності впродовж усього відео-транслявання. • Виконання завдання відбувається з одночасною перевіркою викладачем усіх етапів його виконання без затрат додаткового часу на аналіз. 	<ul style="list-style-type: none"> • Необхідність додатково встановлення програмного забезпечення для реалізації даного режиму навчальної взаємодії. • Відсутність постійної присутності при опануванні навчальних блоків. • Можливість вибору комфортного для себе часового відрізка для ознайомлення з новим навчальним матеріалом та виконання завдань. • Використання параметру «зсув у часі» для перегляду відеоматеріалу або додаткове збереження на свій персональний комп'ютер необхідного супроводжуючого навчального комплексу. • Поступове виконання завдання студентом з обов'язковою присутністю перевірки навчальних досягнень та рекомендації щодо продовження або виправлення знайдених помилок з подальшою додатковою перевіркою.

Проаналізувавши використання даних режимів реалізації веб-ресурсів, можна прийти до особливостей їх практичного застосування. Режими on-line та off-line характеризуються як рядом позитивних чинників, так і негативних для їх впровадження в навчальний процес. Також вони мають свої сторони в навчально-методичному забезпеченні як при традиційному аудиторному навчальному процесі, так і при інноваційному дистанційному. Дані режими володіють своєрідними особливостями і на сьогодні на вітчизняній освітній арені в більшості випадків застосовуються лише при забезпеченні дистанційних навчальних курсів. Проявляється рух педагогічного «конективізму» – об'єднання в навчальні групи та створення освітніх мереж [3, с. 6]. Попри це, не значну частку має їх застосування на лекційних, практичних та лабораторних заняттях в навчальних аудиторіях вищих навчальних закладів. Це спричинено, в першу чергу, відходом від локалізації учасників (користувачів, студентів) інноваційної навчальної системи.

Студентам при виконанні практичних та лабораторних завдань з чітким алгоритмом можливо рекомендувати саме дистанційну форму з комплексною організацією викладацької підтримки. Присутність незначної різниці при досягненні навчальних результатів студентами також не залишає переваг для традиційних форм навчання поряд з веб-технологіями. За останніми майбутній вектор освітніх трансформацій та перехід до інноваційного навчально-методичного забезпечення [5, с. 27]. Поєднання активних і пасивних рівнів взаємодії викладача зі студентами, комплексний та раціональний відбір навчального змісту, методологічного апарату та засобів, оптимізація їх застосування, забезпечення дистанційної педагогічної підтримки та інше – це не весь перелік потенційних можливостей веб-рівня освітнього розвитку. Сучасне навчання стає більш персоналізованим та зосереджується у віртуальній навчальній локалізації студентів в мережі. Завдяки програмному забезпеченню та мережевій підтримці досягається оптимальний темп вивчення нового навчального матеріалу, поетапного виконання завдань, створення комфортних умов та підвищеної мобільності. Зосередженість сучасних педагогів-новаторів саме на мобільному вирішенні педагогічних задач проявляється у постійній розробці та накопиченні електронної підтримки навчального процесу. Саме він стає «фундаментом» для наступних інноваційних трансформацій та забезпечення дистанційних on-line та off-line курсів.

На сьогодні відбувається будівництво сучасного інформативного навчального простору та систем програмного забезпечення. Вже постійно відбувається впровадження авторських педагогічних розробок та розгортається активізація широкого залучення інноваційних стратегій освітнього процесу. Даний процес наближається до того, що персоналізованість навчання буде характеризуватися наданням кожному студенту доступу до

автономної навчальної системи. Саме за останньою демонструється майбутній шлях розвитку освітньої сфери, починаючи з загальної освіти і до вищої. Процес отримання знань буде нагадувати уривки з фантастичних відомих кінострічок про використання специфічного устаткування та швидке інформаційне «насичення». Але це ще поки важко практично реалізувати із-за відсутності таких устаткувань і принципово складно за фізіологічних та психологічних особливостей людини.

Педагогічне проектування являє собою специфічну професійну діяльність викладача щодо створення навчальних умов, методологічної та програмної розробки. Воно переймає значний досвід з інших сфер соціальної діяльності та техносфери в сучасних умовах. Так, наприклад, застосування ігрових технологій в навчанні не мало перспектив розвитку без їх апробації в сфері розваг та виявлення не лише розважальної та комерційної функції, а й більш суттєвих для навчання учнів та студентів навчальних закладів. Звичайна гра стала активним дієвим навчальним засобом в педагогічному арсеналі викладача. Трансформація та перехід значної кількості технічних новинок в освітню галузь спричинила кардинальні зміни в представленні викладачем навчальної інформації, форм проведення занять та розробки нових типів завдань. За останнім критерієм прослідковується підвищення кількості саме програмованих завдань для дистанційного застосування через мережеву навчальну підтримку.

Ще одним акцентом, який потрібно обов'язково враховувати при педагогічному проектуванні, – різниця між спроектованою навчальною моделлю та практично реалізованою в навчальному процесі. Все це спричиняється через присутність постійного людського фактору в програмованій моделі. Кожний студент в процесі навчання проявляє свій власний набір психологічних та фізіологічних особливостей – сприймає інформацію в своєрідному для себе темпі (при пришвидшенні – зрозумілість та якість засвоєння порушуються, а при, навпаки, уповільненні – можлива втрата відповідної послідовності та також погіршення сприйняття), має власний «багаж» знань, який може дуже відрізнятись від зазначеного викладачем (в більшості випадків, в бік нижче середнього). Інноваційні розробки педагогів-новаторів стають головним із напрямків формації навчального процесу та розвитку освітнього процесу. Але він не єдиний і на загальному рівні цей напрямок доповнюється впровадженням нових навчальних програм та державного фінансування на розвиток національної освітньої системи.

Перспектива подальших досліджень полягатиме у розробці методичних рекомендацій застосування інформаційно-комунікативного спектру технологій у навчально-методичному комплексі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gorski P. Multicultural curriculum and the web: Transformation and integration / P. Gorski // *Multicultural Perspectives*. – 2001. – Т. 3. – № 1. – С. 43–50.
2. Moneta L. The integration of technology with the management of student services / L. Moneta // *New Directions for Student Services*. – 1997. – Т. 1997. – № 78. – С. 5–16.
3. Бугайчук К. Л. Роль соціальних сервісів web 2.0 у формуванні персонального навчального середовища / К. Л. Бугайчук // *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. – 2011. – № 4. – С. 1–17.
4. Тихонова Т. В. Удосконалення інформативної компетентності вчителів у галузі створення та використання інформативних освітніх продуктів on-line / Т. В. Тихонова // *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. – 2013. – № 7. – С. 339–349.
5. Черненко В. О. Сучасний стан використання мережевих інформаційно-комунікаційних технологій у світовій педагогічній практиці / В. О. Черненко, Ю. В. Роменець // *Інформаційні технології і засоби навчання*. – 2011. – № 2. – С. 22.